Муниципальное бюджетное образовательное учреждение
«Альшиховская средняя общеобразовательная школа Буинского
муниципального района Республики Татарстан»

«СОГЛАСОВАНО»
Зам. директора по учебной работе
Каримова Г.С.

Утверждаю
директор МБОУ «Альшиховская СОШ»
_____________Киргизова М.В.

Рабочая программа
предмета «Татарский язык (неродной)»
для 5-8 классов

Программа рассмотрена на заседании
методического объединения учителей
историко-филологического цикла
Составитили: учителя татарского языка и илтературы
Каримова Г.С., Хасанзянова Г.К.

В 5-8 классах татарский язык, как государственный язык РТ в объеме 1 часа в неделю, всего 35 часов за год. 5-8 нчы сыйныфларда татар теле дәресләре ТР дәүләт теле буларак атнага 1 сәгать укытыла, ел дәвамында 35 сәгать . Укыту планының вариатив өлешеннән бирелә.

Планируемые результаты освоения учебного предмета “Татарский язык»(неродной)

Освоение программы 5-9 классов предусматривает формирование у них следующих л**ичностных результатов**:

– уважительное отношение к татарскому языку как средству межличностного и межкультурного общения и желание изучить его на должном уровне;
– оценивание жизненных ситуаций, исходя из общечеловеческих норм;
– целостный, социально-ориентированный взгляд на мир в его органичном единстве и разнообразии народов, культур и религий;
– доброжелательное отношение, уважение и толерантность к другому народу, компетентность в межкультурном диалоге.

К **метапредметным результатам** обучения 5-9 кл.татарскому языку относятся:

– умение определять понятия, создавать обобщения, устанавливать аналогии, классифицировать, самостоятельно выбирать основания и критерии для классификации, устанавливать причинно-следственные связи, строить логическое рассуждение, умозаключение (индуктивное, дедуктивное, по аналогии) и делать выводы;
– владение культурой активного использования словарей и других поисковых систем;
– умение организовать учебную деятельность, понимая порядок работы, и находить для этого эффективные приемы;
– умение оценивать качество работы, опираясь на определенные критерии;
– умение анализировать и понимать причины удач и неудач в учебе;
– умение работать индивидуально и в группе: находить общее решение и разрешать конфликты на основе согласования позиций и учета интересов;
– компетентность в области использования информационнокоммуникационных технологий.

Предметные результаты обучения татарскому языку по каждой изучаемой теме приводятся в тематическом планировании в графе **характеристика основных видов деятельности учащихся.**

По видам речевой деятельности предусматриваются следующие результаты:

в говорении

1) *диалогическая речь:*

умение вести диалоги этикетного характера, диалог-расспрос, диалог-побуждение к действию, диалог-обмен мнениями, комбинированные диалоги.

Объём диалога: каждый участник диалога должен произнести 6-8 реплик (5–7 классы), 8-10 реплик (8–9 классы). Продолжительность диалога: 1–2 мин. (9 класс).

2) *Монологическая речь:* умение пользоваться основными коммуникативными типами речи: описанием, сообщением, рассказом (включающим эмоционально-оценочные суждения), рассуждением (характеристикой) с высказыванием своего мнения и краткой аргументацией с опорой и без опоры на прочитанный или услышанный текст, либо заданную комм

3) уникативную ситуацию.

Объем монологического высказывания: 8-10 фраз (5–7 классы); 10-15 фраз (8–9 классы). Продолжительность монолога: 2 мин (9 класс). ***в аудировании***

дальнейшее развитие и совершенствование восприятия и понимания на слух аутентичных аудио и видеотекстов с разной глубиной проникновения в их содержание (с пониманием основного содержания, с выборочным и полным пониманием воспринимаемого на слух текста) в зависимости от коммуникативной задачи и функционального типа текста.

Аудирование с полным пониманием содержания осуществляется на несложных текстах, построенных на полностью знакомом учащимся языковом материале. Время звучания текстов для аудирования – до 1 мин.

Аудирование с выборочным пониманием нужной или интересующей информации предполагает умение выделить значимую информацию в одном или нескольких аутентичных коротких текстах прагматического характера, опуская избыточную информацию. Время звучания текстов для аудирования: до 1,5 мин. ***в чтении*** умение:

– читать и понимать несложные тексты в языковом плане с различной глубиной и точностью проникновения в их содержание (в зависимости от вида чтения): с пониманием основного содержания (ознакомительное чтение); с полным пониманием содержания (изучающее чтение); с выборочным пониманием нужной или интересующей информации (просмотровое/поисковое чтение);

– формулировать простые выводы на основе информации, которая содержится в тексте;

– прогнозировать содержание книги по ее названию и оформлению, содержанию сообщения, по внешним признакам (основной странице и т.д.).

в письме умение:

– писать короткие поздравления с днем рождения и другими праздниками, выражать пожелания (объёмом 18-20 слов, включая адрес);

– заполнять формуляры, бланки (указывать имя, фамилию, пол, гражданство, адрес);

– писать личное письмо с опорой и без опоры на образец (расспрашивать адресата о его жизни, делах, сообщать то же самое о себе, выражать благодарность, давать совет, просить о чём-либо). Объём личного письма: 80 слов, включая адрес;

– составлять короткие рассказы;

– описывать картины;

– составлять план, тезисы письменного сообщения, кратко излагать результаты проектной деятельности.

-умение правильно писать слова активного пользования, указанные в программе; - умение письменно составлять диалоги различных моделей и рассказы по предложенной теме, прагматические тексты (рецепты, объявления, афиши и т.д.), тексты эпистолярного жанра (личные и официальные письма, поздравления и т.д.);

- умение письменно выражать свои мысли по данной проблеме;

- умение продолжить предложенный текст или видоизменить его. Объём письменной работы: 100 – 120 слов.

Содержание учебного предмета 5-9 классы

Содержание учебного предмета отбирается с учетом интересов учащихся в соответствии с их возрастными особенностями, потребностей общения, психофизиологических возможностей; служит развитию универсальных учебных действий и формированию личностных ценностей. Оно состоит из следующих тем:

1. **Школьная жизнь.** Учёба. Правила успешной учёбы. Учебные принадлежности. Мир книг. В библиотеке. Интернет. Проблема самообразования.
2. **Я – помощник в домашних делах.** Домашние дела. Помощь старшим, родителям. Покупки в магазине. Участие в домашних делах. Оценивание человеческих поступков. Похвала за добрые дела.
3. **Мои друзья, мои ровесники.** Мой самый близкий друг. Отдых с друзьями. Настоящая дружба. Правила общения и дружбы с ровесниками. Участие подростков в полезном труде.
4. **Отдых.** Свободное время. Любимые занятия. Различные способы виртуального общения. Места отдыха (кино, театр, парк, кафе и т.д.) Путешествия.
5. **Старшие и мы.** Взаимоотношения старших и младших в семье. Умение просить разрешение. Уважительное отношение к старшим.
6. **Праздники.** Поздравление с праздником. В гостях. Любимые блюда. Правила поведения за столом. День рождения. Национальные праздники. Национальные блюда.
7. **Спорт и здоровье.** Правила здорового образа жизни. Зимние и летние виды спорта. Любимый вид спорта. Спорт и отдых. Современные спортивные сооружения. Знаменитые татарские спортсмены. Международный спорт.
8. **Природа и мы.** Природа Татарстана. Времена года. Охрана природы. Экологические проблемы. Человек и окружающая среда. Наши четвероногие и пернатые друзья.
9. **Республика Татарстан.** Географическое положение, население, климат Татарстана. Животный и растительный мир Татарстана. Жизнь в городе и в селе.

Транспорт. Достижения Республики Татарстан. Народы, проживающие в Татарстане. Казань – столица Татарстана. Культура и искусство татарского народа. Татарстан в годы Великой Отечественной войны.

10. **Выбор профессии.** Проблема выбора профессии. Новые профессии.

Потребность в профессиях на рынке труда. Учебные заведения.

Лингвистические знания и навыки

Лексическая сторона речи

Активные лексические единицы в пределах тем общения, предусмотренных программой (до 1000 слов). Простые устойчивые выражения. Общая лексика для татарского и русского языков. Заимствованные слова. Синонимы. Антонимы. Омонимы. Способы словообразования: производные, парные, сложные и составные слова. Наиболее продуктивные словообразовательные аффиксы.

Многозначные слова. Образцы татарского речевого этикета – клише (обращение, выражение просьбы, предложение, отказ от предложения, извинение, выражение желания, согласие, несогласие, выражение удивления, выражение недовольства, выражение благодарности и уважения).

Грамматическая сторона речи

Активные разряды самостоятельных частей речи. **Имя существительное.**

Нарицательные и собственные имена существительные. Изменение существительных по падежам и принадлежности.Порядок присоединения аффиксов к существительным.

Имя прилагательное. Основная, сравнительная, превосходная степени прилагательных. Производные прилагательные.

Числительное. Количественные и порядковые числительные (до 1000).

Наречие. Разряды наречий: наречия образа действия (*тиз, акрын, җәяү*), меры и степени (*күп, аз, бераз*), сравнения-уподобления (*татарча, русча, зурларча*), времени (*иртәгә, бүген, җәен, кичен*), места (*анда, еракта, уңга, сулга*).

Местоимение. Личные, вопросительные, указательные (*бу, әнә, теге, менә*), определительные *(барлык, бөтен, үз, һәр),* неопределенные *(әллә кем, әллә нинди, ниндидер)*, отрицательные *(беркем, бернәрсә, һичкем)* местоимения.

Глагол. Изъявительное наклонение. Настоящее, прошедшее определенное, прошедшее неопределенное, будущее определенное, будущее неопределенное время глагола. Спряжение глагола в утвердительной и отрицательной формах.

Повелительное наклонение. Формы 2 и 3 лица ед. и мн.числа глагола повелительного наклонения. Особенности ударения в глаголах повелительного наклонения.

Желательное наклонение. Формы 1 лица ед. и мн. числа глаголов желательного наклонения.

Условное наклонение. Спряжение глаголов условного наклонения в утвердительной и отрицательной формах.

Аналитические глаголы, выражающие начало, продолжение, завершение действия *(укый башлады, укып тора, укып бетерде)*; аналитические формы, выражающие желание *(барасым килә)*, возможность/невозможность *(бара алам, бара алмыйм)*.

Имя действия.

Инфинитив с модальными словами *(кирәк (түгел), тиеш (түгел), ярый (ярамый)*.

Причастие. Формы причастий настоящего, прошедшего времени:*-учы/-үче; -а/-ә,ый/-и торган; -ган/-гән,-кан/-кән.*

Деепричастие. Формы деепричастий на *-ып/-еп/-п; -гач/-гәч, -кач/-кәч; -ганчы/гәнче, -канчы/-кәнче.* **Служебные части речи.**

Послелоги: *белән, турында, өчен, кебек кадәр, соң, аша.* Употребление послелогов с существительными и местоимениями.

Послеложные слова: *алдында, артында, астында, өстендә, эчендә, янында*. Функции послелогов и послеложных слов в предложении.

Союзы. Собирательные союзы: *һәм, да – дә, та – тә*; противительные союзы: *ләкин, тик, әмма, ә*; подчинительные союзы: *чөнки, әгәр.*

Частицы: (*-мы/-ме, бик, түгел, тагын, әле, -чы/-че, гына/генә, кына/кенә)*, их правописание.

Синтаксис. Типы предложений по цели высказывания: повествовательное, вопросительное, побудительное предложения. Порядок слов в татарском предложении. Утвердительные и отрицательные предложения. Простое предложение с простым глагольным

сказуемым (*Мин татарча беләм),* с именным сказуемым (*Безнең гаиләбез тату)* и составным глагольным сказуемым (*Мин укырга яратам)*. Простое распространенное предложение. Предложение с однородными членами. Предложения с сочинительными и подчинительными союзами.

Сложноподчиненные предложения времени, образованные с помощью парных относительных слов: *кайчан-шунда (шул вакытта, шул чагында)*; синтетический тип придаточного времени, образованного с помощью форм деепричастия с аффиксами:*-гач/гәч, -ганчы/-гәнче*; аналитический тип придаточного места, образованного с помощью парных относительных слов *кайда-шунда, кая-шунда, кайдан-шуннан*; аналитический тип придаточного цели, образованного с помощью одинарного относительного слова *шуның өчен*; синтетический тип придаточного причины, образованного с помощью послелога *өчен*; аналитический тип придаточного причины, образованного с помощью одинарных относительных слов *шуңа күрә, шул сәбәпле*; синтетический тип придаточного условия, образованного с помощью глаголов условного наклонения с аффиксом *-са/-сә;* синтетический тип придаточного уступки, образованного с помощью глаголов уступительной модальности.

Төп гомуми белем бирү баскычында “Татар теле” предметын укытуга укытуның планлаштырылган нәтиҗәләре

Күрсәтелгән максатлар нигезендә **5-9 сыйныфларда** татар теле **укытуның планлаштырылган нәтиҗәләре** билгеләнде.

Укытуның **шәхескә кагылышлы нәтиҗәләре:**

- укучыларда күпмилләтле җирлектә яшәүче халыкларга карата ихтирамлык, гражданлык бердәйлеге хисләре формалаштыру;
- *туган җир, Ватан* төшенчәләре, үз культураң аша дөнья культурасына карата ихтирам тәрбияләү, аны өйрәнү теләге формалаштыру;
- үзлегеңнең белемеңне арттыру һәм үз-үзеңне тәрбияләү нигезендә, үз эшчәнлегеңне оештыра алу осталыгын формалаштыру;
- әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәҗбүрилеген аңлау;
- әдәби әсәрләрдәге төрле тормыш ситуацияләренә һәм геройларның гамәлләренә гомумкешелек нормаларыннан чыгып бәя бирә белү.

5-9сыйныфларда укытуның метапредмет нәтиҗәләре

Төп белем бирү баскычында татар теле, танып белү чарасы буларак, укучыларның фикер йөртү, интеллектуаль һәм иҗади сәләтләрен үстерүгә, шулай ук, реаль тормышта туган проблемаларны хәл итү өчен кирәк булган универсаль уку гамәлләрен формалаштыруга хезмәт итә.

Танып белү нәтиҗәләре:

- фикерләүне үстерү белән бәйле психик функцияләр: логик фикерләү, сәбәп-нәтиҗә бәйләнешләрен табу, индуктив, дедуктив фикерли белү;
- иҗади һәм эзләнү характерындагы проблеманы билгеләү, аларны чишү өчен алгоритм төзи белү;
- объектларны чагыштыру, классификацияләү өчен уртак билгеләрне билгели белү;
- төп мәгълүматны аеру, укылган яки тыңланган мәгълүматның эчтәлегенә бәя бирә белү;
- тиешле мәгълүматны табу өчен, энциклопедия, белешмәләр, сүзлекләр, электрон ресурслар куллана белү.

***Регулятив нәтиҗәләр*:**

- уку хезмәтендә үзеңә максат куя, бурычларны билгели белү, ихтыяр көче, максатчанлык, активлык кебек сәләтләр формалашу;
- эш тәртибен аңлап, уку эшчәнлеген оештыра, нәтиҗәле эш алымнарын таба белү;
- билгеләгән критерийларга таянып, эш сыйфатына бәя бирә белү;
- укудагы уңышларның, уңышсызлыкларның сәбәбен аңлый, анализлый белү.

***Коммуникатив* нәтиҗәләр:**

- әңгәмәдәшеңнең фикерен тыңлый, аңа туры килерлек җавап бирә белү;
- әңгәмәдәш белән аралашу калыбын төзи белү;
- аралашучанлык, хислелек, эмпатия хисләре формалашу;
- парларда һәм күмәк эшли белү.

5-9 сыйныфларда укытуның предмет нәтиҗәләре

Укучының төп гомуми белем бирү мәктәбен тәмамлаганда, **сөйләм эшчәнлеге төрләре буенча түбәндәге предмет нәтиҗәләренә ия булуы** планлаштырыла:

диалогик сөйләм:

- стандарт ситуацияләрдә сөйләмне башлый, дәвам итә, төгәлли белү;
- парлап яки күмәк сөйләшү барышында, үз фикереңне аңлата, раслый, дәлилли белү; ситуация аңлашылмаганда, сорау биреп ачыклый белү;
- риза булмау, үтенечне кире кага белү;
- бергә эшләргә тәкъдим итә белү.

монологик сөйләм:

- укыганның, ишеткәннең төп эчтәлеген җиткерә белү, үз мөнәсәбәтеңне белдерү;
- сораулар ярдәмендә, план буенча яисә мөстәкыйль рәвештә өйрәнгән текстны үз сүзләрең белән сөйли белү;
- текстны дәвам итеп, үзгәртеп сөйли белү;
- программада тәкъдим ителгән темалар буенча тиешле эзлеклелектә сөйли белү;
- төрле вакыйгалар, яңалыклар турында хәбәр итә белү;
- персонажларны тасвирлый белү.

тыңлап аңлау:

- сүзләрне, җөмләләрне тулысынча яки өлешчә тыңлап аңлау;
- сыйныфташларыңның сөйләмен тыңлап аңлый һәм аларга үз фикереңне аңлата, алар белән әңгәмә кора, әңгәмәдә катнаша белү;
- тәкъдим ителгән текстны тыңлап, эчтәлеге буенча сорау җөмләләр төзи, сорауларга җавап бирә белү;
- зур булмаган аутентив яки адаптацияләнгән әдәби әсәрләрдән өзекләрне, мәгълүмати характердагы текстларны, вакытлы матбугат язмаларын аңлап, эчтәлеге буенча фикереңне әйтә белү.

уку:

- татар теленең әйтелеш нормаларын саклап, сәнгатьле һәм аңлап укый белү;
- текстның эчтәлегенә нигезләнеп, контекст буенча яңа сүзләрнең мәгънәсен аңлый белү;
- күрмә-символик мәгълүматлы, иллюстрацияле, таблицалы текстлар белән эшләү күнекмәләренә ия булу;
- текст укыганда, кирәкле мәгълүматны аерып алу, системага салу, чагыштыру, анализлау, гомумиләштерү, интерпретацияләү һәм үзгәртү кебек эшчәнлекләрне үзләштерү;
- текстның эчтәлегенә нигезләнеп, контекст буенча яңа сүзләрнең мәгънәсен аңлый белү.

язу:

- өйрәнелгән темалар буенча актив кулланылышта булган сүзләрне дөрес яза белү;
- конкрет бер тема буенча хикәя төзеп яза белү;

– прагматик текстлар (рецептлар, белдерүләр, афиша һ.б.), эпистоляр жанр текстларын (шәхси һәм рәсми хатлар, котлаулар һ.б.) төзеп яза белү;
– үзеңне борчыган проблемага карата фикерләреңне язмача җиткерә белү;
– тәкъдим ителгән текстның эчтәлегенә нигезләнеп, аны үзгәртеп яки дәвам итеп яза белү;
– терәк сүзләр ярдәмендә кечкенә хикәя төзеп язу.

Өйрәнелгән темалар буенча предмет нәтиҗәләре, ягъни укучының сөйләм күләме, һәр сыйныфның тематик планлаштыру бүлегендә, укучыларның эшчәнлек төрләренә характеристика графасында аерып күрсәтелде.

Уку предметының төп эчтәлеге

5 нче сыйныф

Без мәктәптә. Дәресләр расписаниесе, дәресләр әзерләү, өй эше эшләү. Билгеләр. Уку-язу әсбаплары, аларны тәртиптә, саклап тоту. Китапханәдә.

Мин – өйдә булышчы. Без әти-әнигә булышабыз. Өйдәге эшләр. Без бергә эшлибез. Өй хезмәте өчен рәхмәт белдерү һәм мактау. Кем эшләми - шул ашамый.

Дуслар белән күңелле. Минем дустым бар. Дус була белү сыйфатлары. Дуслар белән итәгатьле сөйләшү. Дуслар, өлкәннәр белән телефоннан сөйләшү әдәбе. Дуслар белән туган көн үткәрү. Кибеттән ризыклар алу. Табын әзерләү. Табын янында үз-үзеңне тоту.

Дүрт аяклы дусларыбыз. Дүрт аяклы дусларның токым нары, кыяфәтләре, гадәтләре.

Без спорт яратабыз. Тән әгъзалары. Табибта. Сәламәт булу кагыйдәләре.Спорт белән шөгыльләнү.

Лингвистик белемнәр һәм аларны сөйләмдә куллану күнекмәләре

1. Ялгызлык һәм уртаклык исемнәре.
2. Тартым һәм килеш белән төрләнгән исемнәрнең берлек һәм күплек сандагы кушымчаларын аера белү.
3. Тамыр, кушма парлы, тезмә исемнәрнең ясалышы, аларның сөйләмдә кулланыуын кабатлау.
4. Исемнәргә кушымчалар ялгану тәртибе.
5. Сыйфат дәрәҗәләре белән таныштыру, аларны сөйләмдә куллану.
6. Микъдар, тәртип, җыю саннарын аера белү.

7. Мин, син, ул зат алмашлыкларының, төшем килешләрендә сөйләмдә куллана белү.
8. Зат алмашлыкларының урын-вакыт килешендә сөйләмдә куллану.
9. Хәзерге заман хикәя фигыльнең барлыкта һәм юклыкта зат-сан белән төрләнеше.
10.Билгеле үткән заман хикәя фигыльнең барлыкта һәм юклыкта зат-сан белән төрләнеше.
11.Билгесез үткән заман хикәя фигыльнең барлыкта зат-сан белән төрләнеше белән танышу.
12.Боерык фигыльнең барлыкта һәм юклыкта 2нче затта төрләнешен сөйләмдә куллану.
13.Фигыльнең инфинитив формасын сөйләмдә куллану.
14.Фигыльнең инфинитив формасын модаль сүзләр (кирәк, кирәкми, ярый, ярамый) белән сөйләмдә куллану
15.. **Эшләргә телим –** төзелмәсен сөйләмдә куллану.
16.Өчен, шикелле бәйлекләрен сөйләмдә куллану.
17.Кереш сүзләрне **(минемчә, синеңчә, билгеле, әлбәттә, беренчедән, минем фикеремчә**) сөйләмдә куллану.

6 нчы сыйныф

Яңа уку елы башлана. Көз җитте, яңа уку елы башлана. Бу минем мәктәбем. Уку-язу әсбаплары, аларны тәртиптә тоту. Китаплар дөньясы, китапханәгә бару, китап алу. Китапларга сак караш.

Мин - зур ярдәмче. Өй эшләре, өлкәннәргә булышу. Яхшы эшләр. Дуслар белән бергә эшләү.

Дуслар белән күңелле. Минем дустым. Чын дус нинди була? Дуслык югалу. Әләкләшү, мактану – начар гадәтләр. Дуслар белән бергә ял итү. Кунакларны сыйлау. Туган көн. Төрле рецептлар.

Туган җирем – Татарстан. Туган ил, туган җир төшенчәләре. Татарстанның табигате. Татарстан республикасының дәүләт символлары. Татарстанда яшәүче милләтләр, төрле телләрдә сөйләшү. Халыклар дуслыгы. Татарстанның башкаласы Казан, аның музейлары, театрлары. Татар сәнгатенең күренекле вәкилләре.

Табигать белән бергә. Нәрсә ул табигать? Табигатьнең безгә файдасы. Табигатьне саклау. Кошлар дөньясы. Хайваннар дөньясы. Кыргый хайваннар. Дүрт аяклы дусларыбыз.

Сәламәт тәндә – сәламәт акыл. Спорт төрләре. Спорт белән шөгыльләнү. Олимпия уеннары. Сәламәт булу кагыйдәләре.

Светофор – минем дустым. Юлда сак булу. Юл йөрү кагыйдәләре.

Лингвистик белемнәр һәм аларны сөйләмдә куллану күнекмәләре

1. Тартымлы исемнәрнең килеш белән төрләнеше белән танышу, текстта аңлый белү.
2. **-лык/-лек, -чы/-че** исем ясагыч кушымчалары белән таныштыру.
3. Рәвеш – сүз төркеме белән таныштыру.
4. Сорау, күрсәтү алмашлыкларын сөйләмдә тану, дөрес куллану.
5. Билгеле киләчәк заман хикәя фигыльнең барлыкта зат-сан белән төрләнеше белән танышу.
6. Билгесез киләчәк заман хикәя фигыльнең барлыкта зат-сан белән төрләнеше белән танышу.
7. Боерык фигыльнең барлыкта һәм юклыкта зат-сан белән төрләнешен танырга өйрәтү.
8. Шарт фигыльнең барлыкта һәм юклыкта зат-сан белән төрләнеше.
9. Процессның башлануын, дәвам итүен, тәмамлануын(укый башлады, укып тора, укып бетерде), теләкне (барасым килә), мөмкинлек/мөмкин түгеллекне (бара алам, бара алмыйм) белдерә торган модаль мәгънәле аналитик формалы фигыльләрнең сөйләмдә кулланылышы.
10. Белән, кебек, өчен, соң, аша бәйлекләрен исемнәр һәм алмашлыклар белән сөйләмдә кулланышы.
11. **Бәхеткә каршы, кызганычка каршы, киресенчә** кереш сүзләрен сөйләмдә куллану.

7 нче сыйныф

Белем һәм тормыш. Классташларның укуы, билгеләр алуы, өй эшен эшләү, дәрестә катнашу. Уку-язу әсбаплары, аларны тәртиптә тоту. Яхшы уку серләре, яхшы уку өчен кирәкле сыйфатлар.

Без бергә ял итәбез. Буш вакыт: файдалы, файдасыз үткәрү. Яшьтәшләрнең үз-үзләрен җәмгыять урыннарында тотышы. Яшүсмерләрнең мөнәсәбәтен дә алдашу, ялганлашу. Яшьтәшләр белән бәйрәмнәрне оештыру, уздыру

Өлкәннәр һәм кечкенәләр. Өлкәннәр һәм кечкенәләрнең гаиләдә үзара мөнәсәбәтләре. Өлкәннәрдән рөхсәт сорау. Гаиләдә бергә бәйрәмнәр үткәрү.

Без Татарстанда яшибез. Татарстанның территориясе, аның географик урыны. Татар композиторы, Сара Садыйкова.

Лингвистик белемнәр һәм аларны сөйләмдә куллану күнекмәләре

1. Ясалышы буенча сыйфат төрләре.
2. Рәвеш төркемчәләре.
3. Теләк фигыльнең 1нче зат берлек һәм күплек сан формалары.
4. Сыйфат фигыльнең хәзерге һәм үткән заман формалары белән таныштыру.
5. Хәл фигыль белән таныштыру.
6. Исем фигыльнең зат-сан белән төрләнеше.
7. Җыючы (һәм, да-да, та-та,ни...ни), каршы куючы (ләкин, ә, әмма), бүлүче (я, яки) теркәгечләре белән җөмләләр төзү күнекмәләрен системалаштыру.
8. Ияртүче (әгәр, шуңа күрә) теркәгечләрне сөйләмдә куллану.
9. Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен билгеләргә өйрәтү.
10. Җөмләнең баш кисәкләре: ия һәм хәбәр, алар арасында сызык куелу очраклары белән таныштыру.

8 нче сыйныф

Күп укыган – күп белер. Классташларның укуы, билгеләр алуы, өй эшен эшләү, дәрестә катнашу. Яхшы уку серләре , яхшы уку өчен кирәкле сыйфатлар. Интернет аша үз белемеңне күтәрү.

Мин һәм минем яшьтәшләрем. Яшьтәшләрең белән аралашу. Яшьтәшләр белән аралашу кагыйдәләре. Яшьтәш ләрнең тышкы кыяфәте һәм эчке сый фатлары. Матур киенү серләре. Яраткан шөгыльләр: музыка, бию, рәсем ясау, уку һ.б.

Табигать һәм кеше. Табигать төшенчәсе. Бүгенге экологик проблемалар. Табигать байлыгы. Урман – кешенең якын дусты. Табигать һәм без,

Туган җирем – Татарстан. Татарстанның табигате. Татарстанның башкаласы Казан, аның бүгенге йөзе: башкаладагы үзгәрешләр, спорт корылмалары, ял итү урыннары, тарихи урыннары. табигатьтәге кызыклы күренешләр

Лингвистик белемнәр һәм аларны сөйләмдә куллану күнекмәләре

1. Хикәя фигыльнең заман формаларын (хәзерге, үткән, киләчәк) сөйләмдә кулллануны ныгыту.
2. Сан төркемчәләрен гомумиләштереп кабатлау.
3. Билгеләү, билгесезлек, юклык, тартым алмашлыкларының сөйләмдә еш кулланыла торган очраклары белән таныштыру.
4. Сыйфат фигыльнең барлыкта һәм юклыкта заман формаларын сөйләмдә куллану.
5. Хәл фигыльне сөйләмдә куллану.
6. Бәйлек һәм бәйлек сүзләрне сөйләмдә куллану.
7. Җыйнак һәм җәенке җөмләләрне сөйләмдә куллану.
8. Гади фигыль хәбәрле (Мин татарча беләм), исем хәбәрле (Безнең гаиләбез тату) һәм тезмә фигыль хәбәрле (Мин укырга яратам) гади җөмләне таный, аера белү.
9. Тиңдәш кисәкле җөмләләрне таный, аера белү.

9 нчы сыйныф

Без Татарстанда яшибез. Татарстан турында гомуми белешмә. Татарстан Республикасының мәйданы, табигате, шәһәрләре, анда яшәүче милләтләр. Татарстанның икътисади үсеше. Татар музыка сәнгате. Татар театр сәнгате, аның тарихы, бүгенге торышы. Татарстанда чыга торган газета-журналлар.

Һөнәр сайлау. Төрле һөнәр ияләренең хезмәте. Хезмәт базарындагы ихтыяҗ. Яшүсмерләрнең эшкә урнашуы. Белем алу һәм тормышта үз урыныңны табу проблемасы. Үз гаилә членнарының профессияләре. Төрле профессияләргә хас сыйфатлар. Үзеңә ошаган профессия. Үзең яшәгән төбәктәге колледжлар, техникумнар, аларда әзерләнә торган һөнәрләр

Сәламәтлек – зур байлык.Сәламәт яшәү рәвеше. Спорт белән шөгыльләнү. Дөрес туклану. Зарарлы гадәтләр, алардан ничек котылырга? Гаджетомания.

Беркем дә, бернәрсә дә онытылмый. Бөек Ватан сугышы. Татарстанның Советлар Союзы геройлары. Муса Җәлил һәм Андре Тиемрманс. Моабит дәфтәрләре. Җәлилчеләр. 9нчы Май – Җиңү көне. Бөек Ватан сугышында катнашкан өлкән буын-ветераннарына хөрмәт.

Лингвистик белемнәр һәм аларны сөйләмдә куллану күнекмәләре

1. Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләренең исемнәрен әйтә, аларга сорау куя,аера белү.
2. Гади һәм кушма җөмләләрне аера белергә өйрәтү.
3. Теркәгечле һәм теркәгечсез тезмә кушма җөмләләрне сөйләмдә куллана белү күнекмәләрен булдыру.
4. Җыючы, каршы куючы, бүлүче теркәгечле кушма җөмләләрне сөйләмдә куллану.
5. Иярчен хәл җөмләләрнең **иярчен урын җөмлә, вакыт җөмлә, сәбәп җөмлә, максат җөмлә, шарт җөмлә, кире җөмләләре** белән таныштыру һәм аларны сөйләмдә урынлы кулланылуына ирешү.
6. Тезмә һәм иярченле кушма җөмләләрдә тыныш билгеләрен дөрес куя һәм аларны тиешле интонация белән әйтә белү.

Тематик план
(5 сыйныф)

№	Дәрес темасы/Тема урока	Сәг. саны	Укучылар эшчәнлеге/Основные виды учебной деятельности
Без мәктәптә (8 сәгать). Школьная жизнь (8 часов)			
1	Дәресләр расписаниесе. Ялгызлык һәм уртаклык исемнәре./Расписание уроков. Нарицательные и собственные имена существительные.	1	Уку-язу әсбапларының барлыгын, юклыгын, санын, кирәклеген хәбәр итә белү (сорау), үзеңә сорап алу, иптәшеңә тәкдим итә белү. Беренче сентябрь–Белем бәйрәме турында сөйли белү. Дәресләр расписаниесе буенча нәрсә эшләгәнне әйтә белү.
2	Дәресләр әзерләү, өй эше эшләү. Тартым һәм килеш белән төрләнгән исемнәрнең берлек һәм күплек саннары/ Подготовка домашнего задания, участие на уроках. Изменение существительных по падежам и принадлежности.	1	Тартым һәм килеш белән төрләнгән исемнәрнең берлек һәм күплек сандагы кушымчаларын аера белү. Өй эшен әзерләү, әзерләмәүнең сәбәбен әйтә белү. Ни өчен яхшы, начар билгеләр алу турында сөйләшү.
3	Уку-язу әсбаплары, аларны тәртиптә, саклап тоту. Тартым һәм килеш белән төрләнгән исемнәрнең берлек һәм күплек саннары/Учебные принадлежности, содержание их в порядке. Изменение существительных по падежам и принадлежности.	1	Уку-язу әсбаплары, аларны саклап тоту турында киңәш бирә белү. Китапханәчедән кирәкле китапларны сорап ала белү. Тартым һәм килеш белән төрләнгән исемнәрнең берлек һәм күплек саннарын сөйләмдә куллану.
4	Боерык фигыльнең барлыкта һәм юклыкта 2,3 нче затта төрләнеше/ Формы 2 и 3 лица ед. и мн.числа глагола повелительного наклонения. Спряжение глаголов повелительного наклонения в утвердительной и отрицательной формах.	1	Боерык фигыльнең барлыкта һәм юклыкта 2 нче затта төрләнешен сөйләмдә куллану.
5	Китапханәдә. Тамыр, кушма парлы, тезмә исемнәрнең ясалышы, аларның сөйләмдә куллану В библиотеке/ Использование парных, составных существительных в речи	1	Тамыр, кушма парлы, тезмә исемнәрнең ясалышы, аларның сөйләмдә кулланылуын кабатлау.
6	Хәзерге заман хикәя фигыльнең барлыкта	1	Хәзерге заман хикәя фигыльнең барлыкта зат-сан белән төрләнедерә сөйләмдә

	зат-сан белән төрләнеше./ Настоящее время глагола изъявительного наклонения. Спряжение глагола утвердительной формы по лицам		куллану
7	Хәзерге заман хикәя фигыльнең юклыкта зат-сан белән төрләнеше./Изъявительное наклонение глагола. Настоящее время глагола. Спряжение глагола отрицательной формы по лицам	1	Хәзерге заман хикәя фигыльнең барлыкта зат-сан белән төрләнедерә сөйләмдә куллану
8	Билгеле үткән заман хикәя фигыльнең барлыкта зат-сан белән төрләнеше. Микъдар, тәртип, җыю саннары./Изъявительное наклонение и прошедшее определенное время глагола. Спряжение глагола утвердительной формы по лицам.Числительное. Количественные и порядковые числительные (до 1000).	1	Билгеле үткән заман хикәя фигыльнең барлыкта зат-сан белән төрләнедерә сөйләмдә куллану. Микүдар, тәртип, җыю саннарын сөйләмдә куллану
Мин – өйдә булышчы. (10 сәгать). Я-помошник в домашних делах (10 часов)			
9	Без әти-әнигә булышабыз / Помагаем родителям	1	Үзеңнең көндәлек режимың турында сөйли белү. Вакытны сорый, әйтә белү.
10	Өйдәге эшләр/ Домашние дела Распределение домашних дел; советы по домашним делам	1	Өйдә эшләгән эшләрне әйтә, сорый, куша белү. Эш эшләргә риза булуыңны, булмавыңны белдерү.
11-12	Билгеле үткән заман хикәя фигыльнең барлыкта һәм юклыкта зат-сан белән төрләнеше./ Изъявительное наклонение и прошедшее определенное время глагола. Спряжение глагола в утвердительной и отрицательной формах по лицам	2	Билгеле үткән заман хикәя фигыльнең барлыкта һәм юклыкта зат-сан төрләндереп сөйләмдә куллану.
13	Без бергә эшлибез. Кереш сүзләрне (минемчә, синеңчә, билгеле, әлбәттә, беренчедән, минем фикеремчә) сөйләмдә куллану. Мы работаем вместе. Использование вводных слов (по-моему, по-твоему, как	1	Өй эшләрендә үзеңә булышырга, ярдәм итәргә сорый, нәрсә эшләргә кирәк икәнен әйтә белү.

	известно, конечно, во-первых, по моему мнению) в речи		
14-15	Өй хезмәте өчен рәхмәт белдерү һәм мактау. Фигыльнең инфинитив формасын сөйләмдә куллану/ Благодарность за труд и похвала Использование в речи глагола инфинитива.	2	Кибеткә барырга куша, нәрсә алырга икәнен әйтә, сорый белү.Фигыльнең инфинитив формасын модаль сүзләр (кирәк, кирәкми, ярый, ярамый) белән сөйләмдә куллану
16	Кем эшләми - шул ашамый. Эшләргә телим – төзелмәсен сөйләмдә куллану./ Оценивание качества человека по участию в домашних делах. Использование речевой конструкции- хочу делать	1	Өйдәге эшләрне эшләргә киңәш бирә, яхшы эшләр өчен мактый белү.Өйдәге хезмәттә катнашуга карап, кешеләргә бәя бирә белү.
17	Билгесез үткән заман хикәя фигыльнең барлыкта зат-сан белән төрләнеше белән танышу./ Прошедшее неопределенное время глагола изъявительного наклонения. Спряжение глагола утвердительной формы по лицам.	1	Билгесез үткән заман хикәя фигыльнең барлыкта зат-сан белән төрләндерепсөйләмдә куллану
18	Контроль тест. /Контрольный тест	1	Белемнәрне мөстәкыйль куллану
Дуслар белән күңелле. (8 сәгать). Мои друзья, мои ровесники. (8 часов)			
19	Минем дустым бар. Сыйфат дәрәҗәләре белән таныштыру, аларны сөйләмдә куллану./Мой самый близкий друг.Участие подростков в полезном труде.Имя прилагательное. Основная, сравнительная, превосходная степени прилагательных. Производные прилагательные.	1	Дустыңның барлыгын, кемнәр белән дус икәнеңне, аларның нинди булуын әйтә белү. Кайда, кайчан дуслашкан, дусның нинди булуын, бергә нишләгәнне сөйли белү.
20	Дус була белү сыйфатлары. Өчен, шикелле бәйлекләрен сөйләмдә куллану. Настоящая дружба. Использование послелогов “для, как” в речи	1	Чын дусның авыр хәлдә калдырмавын, бер-береңә ярдәм итү турында сөйләшү. Өчен, шикелле бәйлекләрен сөйләмдә куллану.
21	Дуслар белән итәгатьле сөйләшү./ Правила общения и дружбы с ровесниками	1	Дусларны телефоннан уйнарга чакыра, туган көнгә итагәтле чакыра белү. Дуслар белән туган көнгә әзерләнү,
22	Дуслар, өлкәннәр белән телефоннан	1	Дусларны телефоннан уйнарга чакыра, туган көнгә итагәтле чакыра белү. Дуслар

	сөйләшү әдәбе. ./ Правила общения по телефону со взрослыми и равесниками		белән туган көнгә әзерләнү, кибеттән ризыклар алу, кибетче белән сөйләшә белү.
23	Дуслар белән туган көн үткәрү./ Отдых с друзьями	1	Дусларны телефоннан уйнарга чакыра, туган көнгә итагәтле чакыра белү. Дуслар белән туган көнгә әзерләнү, кибеттән ризыклар алу, кибетче белән сөйләшә белү.
24	Кибеттән ризыклар алу. Исемнәргә кушымчалар ялгану тәртибе./Покупки в магазине. Порядок присоединения аффиксов к существительным.	1	Кибеттән ризыклар алу, кибетче белән сөйләшә белү.
25	Табын әзерләү./ Любимые блюда. Сервировка стола.	1	Татар халык ашларын, нәрсәләр ярату, яратмауны әйтә белү.Табын әзерләү турында сөйләшү. Табын янында үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен сөйли белү
26	Табын янында үз-үзеңне тоту. / Правила поведения за столом.	1	Татар халык ашларын, нәрсәләр ярату, яратмауны әйтә белү.Табын әзерләү турында сөйләшү. Табын янында үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен сөйли белү
Дүрт аяклы дусларыбыз. (4 сәгать) Мои четвероногие друзья (4 часа)			
27	Дүрт аяклы дусларның токымнары, кыяфәтләре, гадәтләре./Мои четвероногие друзья.	1	Дүрт аяклы дусларыбызның токымнары, кыяфәтләре, гадәтләре турында сөйләшә белү. Этләр турында кызыклы мәгълүмат әйтә белү.
28-29	Мин, син, ул зат алмашлыкларының, төшем килешләрендә төрләнеше/ Местоимение. Личные местоимения.Спряжение личных местоимений – я,ты.он в винительном падеже	2	Мин, син, ул зат алмашлыкларының, төшем килешләрендә сөйләмдә куллана белү.
30	Зат алмашлыкларының урын-вакыт килешендә төрләнеше/ Спряжение личных местоимений в место-временном падеже	1	Зат алмашлыкларының урын-вакыт килешендә сөйләмдә куллану.
Без спорт яратабыз. (5 сәгать) / Спорт и здоровье.(5 часов)			
31	Тән әгъзалары./Части тела	1	Тән әгъзаларының исемнәрен атый алу, сөйләмдә куллану.
32	Табибта. Сәламәт булу кагыйдәләре./ У врача. Правила здорового образа жизни	1	Нәрсә авыртуын, авыртмавын табибка әйтә, сорый белү.

33	Спорт белән шөгыльләнү. Фигыль заманнарын кабатлау./ Спорт и здоровье. Повторение времен глагола.	1	Спорт төрләрен аера, үзеңнең нинди спорт төрен яратканыңны, нинди спорт түгәрәгенә йөргәнеңне, физкультура дәресендә нәрсә эшләгәнеңне әйтә белү
34-35	**Йомгаклау контроль эше. Тест/ Итоговая контрольная работа.Тест**	2	Алган белемнәрне мөстәкыйль куллану

Тематик план(6 сыйныф)

№	Дәрес темасы/Тема урока	Сәг. саны	Укучылар эшчәнлеге/Основные виды учебной деятельности
Яңа уку елы башлана (4 сәгать)/Школьная жизнь (4 часа)			
1	Көз житте, яңа уку елы башлана. Бу минем мәктәбем. Уку-язу әсбаплары, аларны тәртиптә тоту/ Пришла осень,начинается новый учебный год. Это- моя школа. Учебные принадлежности, содрежание их в порядке	1	Көз вакытын сурәтли белү. Яңа уку елы башлану, аңа әзерлек, мәктәп турында сөйли белү. Уку-язу әсбапларына сак караш турында сөйләшү. Китапның ни өчен якын дус, киңәшче икәнен сөйли белү. Китап басылу тарихы турында кыскача белешмә бирә белү. Каюм Насыйри турында кыскача мәгълүмат бирә белү.
2	Китаплар дөньясы, китапханәгә бару, китап алу./Мир книг. В библиотеке.	1	Китапның нәрсә турында, авторы кем икәнен әйтә белү. Китап укырга киңәш бирә белү. Китапханәгә язылу өчен анкета тутыра белү, китапханәдән үзеңә кирәкле китапны сорый, нәрсә турында икәнен сорый, сөйли белү.
3 4	Китапларга сак караш.Тартымлы исемнәрнең килеш белән төрләнеше белән танышу, текстта аңлый белү./Бережное отношение к книге. Изменение существительных по падежам и принадлежности	2	Исемнәрнең тартым белән төрләнеше; Транскрипция билгеләрен истә калдыру Тартымлы исемнәргә кушымчалар ялгану тәртибен яттан белү, сөйләмдә куллана алу
Без – булышчылар (5сәгать)/ Я- помощник в домашних делах (5 часов)			
5	Өй эшләре, өлкәннәргә булышу Яхшы эшләр. Дуслар белән бергә эшләү./ Домашние дела. Помощь старшим. Добрые дела. Работаем вместе с друзьями.	1	5 нче сыйныфта алган белемнәрен системалаштыру Исем ясагыч кушымчаларны истә калдыру, аларны кулланып сүзләр уйлап табу Бәйлекләрне сөләмдә куллану, алар белән җөмләләр төзү Өйдә нинди эшләр эшләүнең кирәклеген, нинди эшләр эшләргә яратканыңны, эшләргә теләгәнеңне, ничек булышканыңны сөйли белү. Кереш сүзләрне кулланып, үз фикереңне раслый белү. Образларга бәя бирә, кешенең характер сыйфатларын әйтә белү.
6 7	Шарт фигыльнең барлыкта һәм юклыкта зат-сан белән төрләнеше/ Условное наклонение. Спряжение глаголов условного наклонения в утвердительной и отрицательной формах по лицам.	2	Шарт фигыльнең барлыкта һәм юклыкта зат-сан белән төрләнդерү
8	Бәхеткә каршы, кызганычка каршы, киресенчә кереш сүзләрен	1	Бәхеткә каршы, кызганычка каршы, киресенчә кереш

	сөйләмдә куллану. **-лык/-лек, -чы/-че** исем ясагыч кушымчалары белән таныштыру./ Использование вводных слов в речи “к счастью”, “к сожалению”, “наоборот”. Суффиксы в именах существительных.		сүзләрен сөйләмдә куллану. **-лык/-лек, -чы/-че** исем ясагыч кушымчаларын сөйләмдә куллану
10	Бәйлекләр: аша,кебек, өчен, белән./ Послелоги “через”,”как”,”для” “с”	1	Бәйлекләр: аша,кебек, өчен, белән сөйләмдә куллану
Дуслар белән күңелле (6 сәгать)/ Мои друзья, мои ровесники (6 часов)			
11	Минем дустым. Чын дус нинди була? Дуслык югалу. Әләкләшү, мактану – начар гадәтләр./ Мой самый близкий друг. Настоящая дружба. Правила общения и дружбы с ровесниками	1	Дус нинди була? Ни өчен дуслашалар?
12	Дуслар белән бергә ял итү “Дус нинди була?” / Отдых с друзьями.”Какими бывают друзья?”	1	Минем дустым – ул нинди?” проблемалары буенча сөйләшү.
13	Ни өчен дуслашалар? Дуслар бергә нишлиләр? /	1	Дуслар бергә нишлиләр?
14	“Минем дустым – ул нинди?” проблемалары буенча сөйләшү./Разговор по проблеме”Мой друг-какой он?”	1	Минем дустым – ул нинди?” проблемалары буенча сөйләшү.
15	Билгеле киләчәк заман хикәя фигыльнең барлыкта зат-сан белән төрләнеше белән танышу. Билгесез киләчәк заман хикәя фигыльнең барлыкта зат-сан белән төрләнеше белән танышу. /Будущее определенное и неопределенное время глагола. Спряжение глагола в утвердительной форме по лицам	1	Билгеле киләчәк заман хикәя фигыльнең барлыкта зат-сан белән төрләнеше белән танышу. Билгесез киләчәк заман хикәя фигыльнең барлыкта зат-сан белән төрләнеше белән танышу.
16	Боерык фигыльнең барлыкта һәм юклыкта зат-сан белән төрләнешен таныргa өйрәтү, басым/ Глагол повелительного наклонения в утвердительной и отрицательной формах. Спряжение их по лицам. Особенности ударения в глаголах повелительного наклонения.	1	Боерык фигыльнең барлыкта һәм юклыкта зат-сан белән төрләнешен тану
Туган җирем - Татарстан (10сәгать) / Республика Татарстан (10 часов)			
17 18	Туган ил, туган җир төшенчәләре./ Родина.Родная земля.	2	Россиядәге, Татарстандагы диңгезләрне, елгаларны, шәһәрләрне атый белү.
19	Татарстанның табигате. Татарстанда халыкларның дус яшәве турында сөйли белү.Рәвеш – сүз төркеме белән таныштыру / Климат Татарстана. Народы, проживающие в Татарстане. Самостоятельная часть речи-наречие	1	Россиядәге, Татарстандагы диңгезләрне, елгаларны, шәһәрләрне атый белү. Татарстанның табигатен сурәтли белү.
20	Россия һәм Татарстан республикасының дәүләт символлары/Государственные символы Российской Федерации и Республики Татарстан	1	Россия һәм Татарстан республикасының дәүләт символларын әйтә белү
21	Татарстанда яшәүче милләтләр, төрле телләрдә сөйләшү. Татарстанда	1	Татарстанда яшәүче милләтләр, үзеңнең милләтеңне,

	яшәүче милләтләр, үзеңнең милләтеңне, нинди телдә сөйләшүеңне әйтә белү /Народы, проживающие в Татарстане. Общение на разных языках.		нинди телдә сөйләшүеңне әйтә белү.
22	Халыклар дуслыгы/Дружба народов.	1	Татарстанда халыкларның дус яшәве турында сөйли белү.
23	Татарстанның башкаласы – Казан. Аның музейлары, театрлары./Казань – столица Татарстана. Культура и искусство татарского народа: театры и музее	1	Казан шәһәре турында мәгълүмат бирә белү.
24	Татар сәнгатенең күренекле вәкилләре. Татар сәнгать вәкилләренең исемнәрен әйтә белъ./Выдающиеся деятели татарской культуры.	1	Татар сәнгать вәкилләренең исемнәрен әйтә белү.
25	Татарстанның табигатен сурәтли белү. / Животный и растительный мир Татарстана.	1	Татарстанның табигатен сурәтли белү
26	Казан шәһәре турында мәгълүмат бирә белү. Россиядәге, Татарстандагы диңгезләрне, елгаларны, шәһәрләрне атый белү Сорау, күрсәтү алмашлыкларын сөйләмдә тану, дөрес куллану. /Достижения Республики Татарстан. Культура и искусство татарского народа. Города, моря и реки РФ, РТ Вопросительные, указательные местоимения	1	Казан шәһәре турында мәгълүмат бирә белү.
Табигать белән бергә (5 сәгать) / Природа и мы (5 часов).			
27	Нәрсә ул табигать? Кошлар дөньясы.Табигатьнең безгә файдасы./ Природа.Пернатые друзья. Человек и окружающая среда	1	Табигать, аның кешеләргә файдасы турында сөйләшү.
28	Табигатьне саклау. Хайваннар дөньясы. Кыргый хайваннар. /Охрана природы. В мире животных. Дикие животные.	1	Дүрт аяклы дусларыбызның токымнары, кыяфәтләре, гадәтләре, аларны саклау, карау турында сөйләшү.
29	Табигать, аның кешеләргә файдасы турында сөйләшү./ Природа Татарстана	1	Дүрт аяклы дусларыбызның токымнары, кыяфәтләре, гадәтләре, аларны саклау, карау турында сөйләшү.
30	Кешеләрнең урманга салган зыяны, табигатьне саклау турында киңәшләр бирә белү./ Экологические проблемы.	1	Кешеләрнең урманга салган зыяны, табигатьне саклау турында киңәшләр бирә белү.
31	Дүрт аяклы дусларыбызның токымнары, кыяфәтләре, гадәтләре, аларны саклау, карау турында сөйләшү./ Наши четвероногие друзья.	1	Дүрт аяклы дусларыбызның токымнары, кыяфәтләре, гадәтләре, аларны саклау, карау
Сәламәт тәндә – сәламәт акыл (1сәгать)./Спорт и здоровье.			
32	Спорт төрләре. Спорт белән шөгыльләнү. Олимпия уеннары. Сәламәт булу кагыйдәләре. / Зимние и летние виды спорта. Любимый вид спорта. Олимпийские игры. Правила здорового образа жизни.	1	Спорт төрләре һәм нинди спорт төрләре белән шөгыльләнү турында сөйли белү. Олимпия уеннары турында сөйли белү. Сәламәт булу өчен, нинди

			кагыйдәләр үтәргә кирәклеген сөйли белү. Табибта кай җирең авырту турында сөйләшү.
Светофор – минем дустым (3сәгать)			
33	Юлда сак булу. / Будь бдительным на дороге	1	Юл йөрү кагыйдәләрен белү.
34	Юл йөрү кагыйдәләре./Правила дорожного движения.	1	Юл йөрү кагыйдәләрен белү.
35	Йомгаклау контроль эше/ Итоговая контрольная работа	1	Белемнәрне системага салу

7 нче сыйныфка тематик план

№	Тема	Сәг. саны	Укучылар эшчәнлеге
	Белем һәм тормыш (8 сәгать) Школьная жизнь		
1	Классташларның укуы, билгеләр алуы, өй эшен эшләү, дәрестә катнашу. Учёба. Правила успешной учёбы,выполнение домашнего задания, участие на уроке	1	Кушымчаларны истә калдыру, сөйләмдә куллана алу Яңа уку елындагы яңалыклар, җәйге ялны ничек уздыру, классташларыңның ничек укуы, нинди билгеләр алу, өй эшен ничек эшләү, дәрестә ничек катнашу турында сөйләшү.
2	Уку-язу әсбаплары, аларны тәртиптә тоту. Учебные принадлежности,уход	1	Уку-язу әсбапларын тәртиптә тоту, яхшы уку өчен нишләргә кирәклеге турында сөйләшү
3	Яхшы уку серләре, яхшы уку өчен кирәкле сыйфатлар Ясалышы буенча сыйфат төрләре.. Правила успешной учёбы, главные признаки успеваемости в учёбе. Производные прилагательные.	1	Начар билгегә үз карашын әйтә белү..
4	Яхшы уку серләре, яхшы уку өчен кирәкле сыйфатлар Ясалышы буенча сыйфат төрләре.. Правила успешной учёбы, главные признаки успеваемости в учёбе. Производные прилагательные	1	Начар билгегә үз карашын әйтә белү..
5	Хәл фигыль белән таныштыру. Формы деепричастий на *-ып/-еп/-п; -гач/-гәч, -кач/-кәч; -ганчы/-гәнче, -канчы/-кәнче*.	1	Хәл фигыльләрне сөйләмдә куллану
6	Хәл фигыль белән таныштыру . Формы деепричастий на *-ып/-еп/-п; -гач/-гәч, -кач/-кәч; -ганчы/-гәнче, -канчы/-кәнче*.	1	Хәл фигыльләрне сөйләмдә куллану
7	Рәвеш төркемчәләре. Разряды наречий по значению.	1	Рәвеш төркемчәләрен сөйләмдә куллану
8	Рәвеш төркемчәләре. Разряды наречий по значению.	1	Рәвеш төркемчәләрен сөйләмдә куллану

Без бергә ял итәбез (17 сәгать) Отдых			
9	Буш вакыт: файдалы, файдасыз үткәрү. . Свободное время: проводить с пользой.	1	Буш вакыт. Буш вакытны файдалы, файдасыз үткәрү. Яраткан шөгылең турында сөйли белү. Спорт түгәрәкләренә йөрү, спорт уеннарында катнашу. Сыйфат фигыльләрне җөмләләрдә дөрес куллана белү.
10	Буш вакыт: файдалы, файдасыз үткәрү. Свободное время: проводить с пользой.	1	Яраткан шөгылең турында сөйли белү. Спорт түгәрәкләренә йөрү, спорт уеннарында катнашу.
11	Яшьтәшләрнең үз-үзләрен тотышы. Яшьтәшләр белән бәйрәмнәрне оештыру, уздыру. Поведение одноклассников.Организация мероприятий со сверстниками	1	Яшьтәшләрнең үз-үзләрен тотышы турында сөйләшү, бәя бирә белү.
12	Яшьтәшләрнең үз-үзләрен тотышы. Яшьтәшләр белән бәйрәмнәрне оештыру, уздыру Поведение одноклассников.Организация мероприятий со сверстниками.		Яшьтәшләрнең үз-үзләрен тотышы турында сөйләшү, бәя бирә белү.
13	Сыйфат фигыльнең хәзерге һәм үткән заман формалары белән таныштыру Формы причастия настоящего и прошедшего времени. Формы причастий настоящего, прошедшего времени:*-учы/-үче; -а/-ә,-ый/-и торган; -ган/-гән,-кан/-кән.*	1	Сыйфат фигыльнең хәзерге һәм үткән заман формаларын сөйләмдә куллану
14	Сыйфат фигыльнең хәзерге һәм үткән заман формалары белән таныштыру Формы причастий настоящего, прошедшего времени:*-учы/-үче; -а/-ә,-ый/-и торган; -ган/-гән,-кан/-кән.*	1	Сыйфат фигыльнең хәзерге һәм үткән заман формаларын сөйләмдә куллану
15	Җөмләнең баш кисәкләре: ия һәм хәбәр, алар арасында сызык куелу очраклары белән таныштыру Главные члены прелложения: тере между подлежащим и сказуемым	1	Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен билгеләргә өйрәтү.
16	Җөмләнең баш кисәкләре: ия һәм хәбәр, алар арасында сызык куелу очраклары белән таныштыру Главные члены прелложения: тере между подлежащим и сказуемым	1	Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен билгеләргә өйрәтү.

17	Җыючы (һәм, да-да, та-та,ни...ни), каршы куючы (ләкин, ә, әмма), бүлүче (я, яки) теркәгечләре белән җөмләләр төзү күнекмәләрен системалаштыру **Союзы.** Собирательные союзы: *һәм, да – дә, та – тә*; противительные союзы: *ләкин, тик, әмма, ә*; подчинительные союзы: *чөнки, әгәр.*	1	Теркәгечләрне истә калдыру һәм куллана белү
18	Җыючы (һәм, да-да, та-та,ни...ни), каршы куючы (ләкин, ә, әмма), бүлүче (я, яки) теркәгечләре белән җөмләләр төзү күнекмәләрен системалаштыру **Союзы.** Собирательные союзы: *һәм, да – дә, та – тә*; противительные союзы: *ләкин, тик, әмма, ә*; подчинительные союзы: *чөнки, әгәр,шуна курэ*	1	Теркәгечләрне истә калдыру һәм куллана белү
19	Ияртүче (әгәр, чөнки,шуңа күрә) теркәгечләрне сөйләмдә куллану. Подчинительные союзы: *чөнки, әгәр,шуна курэ*	1	Иртүче теркәгечләрне истә калдыру һәм куллана белү.
20	Исем фигыль. Исем фигыльнең зат-сан белән төрләнеше **Имя действия. Спряжение имя действия по лицам**	1	Исем фигыльнең зат-сан белән төрләнешен куллана белү
21	Исем фигыль. Исем фигыльнең зат-сан белән төрләнеше **Имя действия. Спряжение имя действия по лицам**	1	Исем фигыльнең зат-сан белән төрләнешен куллана белү
22	Үз фикереңне белдерү формалары. Формы выражение своего мнения.	1	Сорауларга җавап бирә белү.Җөмләләрне киңәйтеп яза белү.
23	**Ирекле темага диалог төзү. Составления диалога на свободную тему.**	1	Балаларның иҗади фикерләү сәләтен үстерү
Өлкәннәр һәм кечкенәләр (5 сәгать) Старшие и мы.			
24 25	Өлкәннәр һәм кечкенәләрнең гаиләдә үзара мөнәсәбәтләре. Взаимоотношения старших и младших в семье.	2	Өлкәннәр һәм кечкенәләрнең гаиләдә үзара мөнәсәбәте, кушкан эшкә җаваплы караш турында сөйләшү Сүзләргә кушымчалар ялгау тәртибен
26	Өлкәннәрдән рөхсәт сорау. Умение просить разрешение.	1	Өлкәннәргә үзеңнең кая барырга, нишләргә теләгәнеңне, кайчан кайтасыңны әйтә белү, өлкәннәрдән рөхсәт сорый белү
27	Гаиләдә бергә бәйрәмнәр үткәрү.Сүзләргә кушымчалар ялгау тәртибе.	1	Гаиләдә бергә бәйрәмнәр үткәрү, әти-әниләрне бәйрәм белән котлау турында сөйли белү.

	Проведение праздников в кругу семьи.Порядок соединений окончаний в словах		
28	Гаиләдә бергә бәйрәмнәр үткәрү.Сүзләргә кушымчалар ялгау тәртибе. Проведение праздников в кругу семьи.Порядок соединений окончаний в словах	1	Гаиләдә бергә бәйрәмнәр үткәрү, әти-әниләрне бәйрәм белән котлау турында сөйли белү.
Без Татарстанда яшибез (5 сәгать).Мы живём в Татарстане.			
29 30	Татарстанның территориясе, аның географик урыны Территория,географическое положение, население, климат Татарстана.	2	Татарстанның табигате, аның табигый байлыклары турында сөйли белү. Татарстанның территориясе, аның географик урыны
31	Теләк фигыльнең 1нче зат берлек һәм күплек сан формалары. Формы 1 лица ед. и мн. числа глаголов желательного наклонения.	1	Теләк фигыльләрне танып белү,дөрес куллану һәм рус теленә тәрҗемә итү күнекмәләрен булдыру.
32	Теләк фигыльнең 1нче зат берлек һәм күплек сан формалары. Формы 1 лица ед. и мн. числа глаголов желательного наклонения.	1	Теләк фигыльләрне танып белү,дөрес куллану һәм рус теленә тәрҗемә итү күнекмәләрен булдыру.
33	**Йомгаклау контроль эше (тест)** **Итоговая контрольная работа(тест)**	1	Алган белемнәрне системага салу, кагыйдәләрне истә калдыру
34 35	Хаталар өстендә эш Ел дәвамында үтелгәннәрне кабатлау, йомгаклау Работа над ошибками. Повторение пройденных тем.	1	Кагыйдәләрне куллана белү

8 нче сыйныфлар өчен татар теленнән тематик план

№	ТЕМА	Сәгать саны	Укучылар эшчәнлеге
Күп укыган -күп белер (6 сәгать)			
1	Классташларның укуы, билгеләр алуы, өй эшен эшләү, дәрестә катнашу. Обучение сверстников, получение оценок,выполнение домашнего задания, участие на уроке	1	Мәктәптәге беренче көн турында сөйләшә белү. Дәресләр расписаниесе, яраткан предметлар турында, билгеләр турында сөйләшү. Үз вакытыңны планлаштыру турында сөйләшү.
2 3	Хикәя фигыльнең заман формаларын (хәзерге, үткән, киләчәк) сөйләмдә куллануны ныгыту. **Глагол. Изъявительное наклонение.** Настоящее, прошедшее определенное, прошедшее неопределенное, будущее определенное, будущее неопределенное время глагола.	2	Хикәя фигыльнең заман формаларын (хәзерге, үткән, киләчәк) сөйләмдә куллануны ныгыту.
4	Яхшы уку өчен кирәкле сыйфатлар . Хәл фигыльне сөйләмдә куллану. Признаки успешой учёбы. Формы деепричастий на *-ып/-еп/-п; -гач/-гәч, -кач/-кәч; -ганчы/-гәнче, -канчы/-кәнче.*	1	Классташларыңның белем алуга карашын, яхшы уку өчен кирәкле сыйфатлар турында сөйли белү
5	Яхшы уку өчен кирәкле сыйфатлар . Хәл фигыльне сөйләмдә куллану. Признаки успешой учёбы. Формы деепричастий на *-ып/-еп/-п; -гач/-гәч, -кач/-кәч; -ганчы/-гәнче, -канчы/-кәнче.*	1	Классташларыңның белем алуга карашын, яхшы уку өчен кирәкле сыйфатлар турында сөйли белү
6	**Контроль тест.** **Контрольный тест**	1	Белемнәрне мөстәкыйль куллану
Мин һәм минем яшьтәшләрем (13 сәгать)Я и мои сверстники			
7 8	Яшьтәшләрнең тышкы кыяфәте һәм эчке сыйфатлары. Билгеләү, билгесезлек, юклык, тартым алмашлыкларының сөйләмдә еш кулланыла торган очраклары белән таныштыру.	1	Яшьтәшләреңнең тышкы кыяфәтен, характер сыйфатларын әйтә белү..

	Внешний вид и внутренние качества сверстников. Личные, вопросительные, указательные (*бу, энә, теге, менә*), определительные *(барлык, бөтен, үз, һәр),* неопределенные *(әллә кем, әллә нинди, ниндидер)*, отрицательные *(беркем, бернәрсә, һичкем)* местоимения.		
9	Яшьтәшләрнең тышкы кыяфәте һәм эчке сый фатлары. Билгеләү, билгесезлек, юклык, тартым алмашлыкларының сөйләмдә еш кулланыла торган очраклары белән таныштыру. Внешний вид и внутренние качества сверстников. Личные, вопросительные, указательные (*бу, әнә, теге, менә*), определительные *(барлык, бөтен, үз, һәр),* неопределенные *(әллә кем, әллә нинди, ниндидер)*, отрицательные *(беркем, бернәрсә, һичкем)* местоимения.	1	Яшьтәшләреңнең тышкы кыяфәтен, характер сыйфатларын әйтә белү..
10	Яшьтәшләрең белән аралашу. Правила общения и дружбы с ровесниками.	1	Яшьтәшләрең белән аралашу кагыйдәләре, дуслашу серләре, нинди кызлар һәм малайлар ошавы турында сөйләшү
11	Яшьтәшләр белән аралашу кагыйдәләре. Правила общения и дружбы с ровесниками.	1	Яшьтәшләрең белән аралашу кагыйдәләре, дуслашу серләре, нинди кызлар һәм малайлар ошавы турында сөйләшү
12	Матур киенү серләре. Красивые наряды	1	Матур киенү серләре турында сөйләшү.
13 14	Сан төркемчәләрен гомумиләштереп кабатлау. Использование в речи разрядов числительных	2	Сан төркемчәләрен сөйләмдә куллану
15	**Контроль тест.** **Контрольный тест**	1	Белемнәрне мөстәкыйль куллану
16	Яраткан шөгыльләр: музыка, бию, рәсем ясау, уку һ.б Любимые занятия:музыка,танец,рисование,чтение	1	Яраткан музыкаң, җырчылар турында сөйли белү.
17	Сыйфат фигыльнең барлыкта һәм юклыкта заман формаларын сөйләмдә куллану. Формы причастий настоящего, прошедшего времени в утвердительной и отрицательной форме :*-учы/-үче; -а/-ә,-ый/-и торган; -ган/-гән,-кан/-кән.*	1	Яраткан музыкаң, җырчылар турында сөйли белү.
18	**Диалог төзү** **Составление диалога**	1	Белемнәрне мөстәкыйль куллану
Табигать һәм кеше. (11 сәгать) Природа и человек			

19	Табигать төшенчәсе Природа и человек	1	Табигать төшенчәсе, бүгенге экологик проблемалар, табигатькә сак караш турында сөйләшү.
20	Бүгенге экологик проблемалар. Экологические проблемы.		Табигать төшенчәсе, бүгенге экологик проблемалар, табигатькә сак караш турында сөйләшү.
21 22	“Бүгенге экологик проблемалар” дигән темага хикәя язу Составление рассказа на тему “Экологические проблемы”	2	Белемнәрне мөстәкыйль куллану
23	Табигать һәм без, табигатьтәге кызыклы күренешләр Природы и мы, интересные зрелища в природе	1	Гади фигыль хәбәрле (Мин татарча беләм), исем хәбәрле (Безнең гаиләбез тату) һәм тезмә фигыль хәбәрле (Мин укырга яратам) гади җөмләне таный, аера белү
24	Гади фигыль хәбәрле (Мин татарча беләм), исем хәбәрле (Безнең гаиләбез тату) һәм тезмә фигыль хәбәрле (Мин укырга яратам) гади җөмләне таный, аера белү Простое предложение с простым глагольным сказуемым (*Мин татарча беләм),* с именным сказуемым (*Безнең гаиләбез тату)* и составным глагольным сказуемым (*Мин укырга яратам)*.	1	Гади фигыль хәбәрле (Мин татарча беләм), исем хәбәрле (Безнең гаиләбез тату) һәм тезмә фигыль хәбәрле (Мин укырга яратам) гади җөмләне таный, аера белү
25	Табигать байлыгы Богатсва природы	1	Табигать байлыгы, табигать турында мәгълүмат бирә белү
26	Тиңдәш кисәкле җөмләләрне таный, аера белү. Предложение с однородными членами.	1	Табигать байлыгы, табигать турында мәгълүмат бирә белү
27	Урман – кешенең якын дусты . Лес- близкий друг человека	1	Бәйлек һәм бәйлек сүзләрне сөйләмдә куллану.
28 29	Бәйлек һәм бәйлек сүзләрне сөйләмдә куллану. **Упортребление послелогов и послеложных слов в речи. Послелоги**: *белән, турында, өчен, кебек кадәр, соң, аша.* Употребление послелогов с существительными и местоимениями. **Послеложные слова**: *алдында, артында, астында, өстендә, эчендә, янында*. Функции послелогов и послеложных слов в предложении.	2	Бәйлек һәм бәйлек сүзләрне сөйләмдә куллану.
Туган җирем – Татарстан (5сәгать). Республика Татарстан.			
30 31	Татарстанның башкаласы Казан, аның бүгенге йөзе: спорт корылмалары, ял итү урыннары, тарихи урыннары. Казань – столица Татарстана, спортивные сооружения, места отдыха, исторические места.Культура и искусство татарского	2	Татарстанның хайваннар, кошлар дөньясы, файдалы казылмалары турында сөйләшү. Казан шәһәре, андагы яңа үзгәрешләр турында сөйли белү.

	народа.		
32	Җыйнак һәм җәенке җөмләләрне сөйләмдә куллану. Употребление распространённых и не распространённых предложений в речи	1	Казан шәһәрендәге музейларны, спорт корылмаларын, бөек шәхесләрне атый белү.
33	**Йомгаклау контроль эше** **Итоговая контрольная работа**	1	Мөстәкыйль эшли белү
34 35	**Үтелгән темаларны кабатлау** **Повторение пройденных тем**	2	Монологик сөйләм